

بررسی حق الزحمه غیرعادی حسابرسی بر مدیریت سود

موسی عسگری گندمانی^۱، بهاره بنی طالبی^۲، حمیدرضا جعفری^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حسابداری دانشگاه آزاد واحد شهرکرد

^۲ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

^۳ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

نام و نشانی ایمیل نویسنده مسئول:

موسی عسگری گندمانی

m.asgari2016@chmail.ir

چکیده

بررسی قیمت گذاری خدمات حسابرسی از موضوعات مورد علاقه پژوهشگران حسابرسی می باشد تعیین تاثیرات حق الزحمه غیر عادی حسابرسی بر نحوه تنظیم صورت های مالی به ویژه سود گزارش شده توسط مدیر، امری در نتایج پژوهش هاست چالشی است. در این پژوهش به بررسی تاثیر حق الزحمه غیر عادی حسابرسی بر مدیریت سود می پردازد که از نظر هدف، تحلیلی همبستگی و از روش رگرسیون چند متغیره انجام شده است و با بررسی ۴۰۶ سال - شرکت در بورس اوراق بهادار تهران طی یک دوره ۷ ساله از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۲ تاثیرات حق الزحمه غیر عادی حسابرسی را بر مدیریت سود بررسی نمود. در این پژوهش داده ها با استفاده از آزمون F-لیمر و هاسمن، جهت انتخاب مدل تصادفی، آزمون دوربین واتسون برای استقلال داده ها و آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن مورد استفاده قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که حق الزحمه غیر عادی حسابرسی باعث بیشتر شدن مدیریت سود می گردد.

واژگان کلیدی: حق الزحمه حسابرسی، حق الزحمه غیر عادی حسابرسی،

مدیریت سود، اقلام تعهدی اختیاری.

مقدمه

اهداف حسابداری برخاسته از نیازها و خواسته های اطلاعاتی استفاده کنندگان و هدف اصلی حسابداری گزارشگری مالی، بیان وضعیت مالی و عملکرد واحد تجاری برای استفاده کنندگان برون سازمانی جهت کمک به آنها در تصمیمات مالی و سرمایه گذاری است. ابزار اصلی انتقال اطلاعات به اشخاص مزبور صورتهای مالی اساسی از جمله رقم سود گزارش شده می باشد. (طالبی نیا و همکاران، ۱۳۹۲). عده ای معتقدند که سرمایه گذاران برای شرکت هایی که دارای سود ثابت هستند، ارزش بیشتری قائل می شوند، در نتیجه ممکن است مدیران به مدیریت سود روی آورند (انصاری و همکاران، ۱۳۹۳). بحران مالی سال ۱۹۹۸ آمریکا که بازارهای سرمایه سراسر جهان را تحت تاثیر قرارداد و بحران های پس از ماجرای شرکت انرون^۱، نگرانی های جدی را در مورد مدیریت سود به وجود آورد و ضرورت برخورداری از اطلاعات جامع، شفاف و دارای قابلیت مقایسه را برجسته تر کرد (رحیمیان و همکاران، ۱۳۹۲). مدیریت سود را می توان با سودآوری عملیات شرکت و استفاده کارا از دارایی ها و سایر منابع آن مربوط دانست. معمولاً استفاده کارا از منابع، منجر به افزایش بازده دارایی ها می شود. شرکت های دارای سودآوری بالا معمولاً حق الزحمه های بیشتری می پردازند (جوشی والبیستاکی، ۲۰۰۰).

مشکل اساسی در نبود مدلی علمی برای تعیین صحیح حق الزحمه و تشخیص حق الزحمه های عادی و غیر عادی است چرا که حق الزحمه های غیرعادی می تواند به مدیران انگیزه ی مدیریت سود را بدهد. با توجه به اینکه تاکنون تحقیقی در زمینه بررسی تاثیر حق الزحمه های غیرعادی حسابرسی بر مدیریت سود انجام نشده لذا این تحقیق بر آن است تا تاثیر این ها را بررسی نماید که در آن مدیریت سود از طریق ارقام تعهدی اختیاری مورد بررسی قرار می گیرد.

مبانی نظری پژوهش

تقاضا برای خدمات حسابرسی مستقل ناشی از تضاد میان مالکان و مدیران است (نام^۲، ۲۰۱۰). براساس نظریه نمایندگی^۳ صاحبان سرمایه و نمایندگان آنان به این نتیجه می رسند که به نفع هر دو طرف است که اغتشاشات ذهنی با انجام حسابرسی و پرداخت حق الزحمه ی حسابرسی کاهش یابد (مراد زاده و همکاران، ۱۳۹۱). حق الزحمه حسابرسی برای صاحبکار، تابعی از اصل هزینه و منفعت^۴ است و این خدمت همانند هر کالای تجاری تا جایی مطلوبیت دارد که منافع آن بر هزینه ها فزونی داشته باشد. اگرچه طبق رویکرد فوق، صاحبکار به خاطر ایفای تعهد قانونی خود در قبال استفاده کنندگان صورت های مالی (سهامداران، اعتباردهندگان و ...) ناگزیر از حسابرسی است (نیکبخت و تنانی، ۸۹). سایمونیک (۱۹۸۰) حق الزحمه را تابعی از هزینه حسابرسی - ساعات کارکرد ضربدر نرخ شارژها و صرف ریسکی دانسته است که حسابرسان به خاطر خطر طرح دعاوی دادگاهی و زیان های آتی احتمالی صاحبکار در نظر می گیرد. محققان معمولاً حق الزحمه های حسابرسی را به دو نوع حق الزحمه عادی و حق الزحمه غیر عادی تقسیم می کنند. حق الزحمه عادی: حق الزحمه های مورد انتظاری هستند که مشتریان بر اساس اندازه، ریسک و پیچیدگی پرداخت می کنند. اختلاف بین حق الزحمه واقعی پرداختی و حق الزحمه ی مورد انتظار مشتری براساس ریسک، اندازه مشتری و پیچیدگی حق الزحمه غیر عادی هستند (اشلمن و گو^۵، ۲۰۱۳).

واتز و زیمرمن^۶ (۱۹۸۶) مدیریت سود را به کارگیری آزادی عمل مدیر روی ارقام حسابداری با فرض وجود یا عدم وجود محدودیت در این زمینه می دانند. مدیر از طریق دستکاری ارقام تعهدی اختیاری به تغییر ارقام حسابداری مطابق با میل خود می پردازد (ولی پور و همکاران، ۱۳۹۲). ارقام تعهدی اختیاری اقلامی هستند که مدیریت می تواند آنها را کنترل کند؛ به بیان دیگر، ارقام تعهدی اختیاری آنهایی هستند که مدیریت بر آنها کنترل داشته، می تواند آنها را به تأخیر بیاندازد، حذف کند و یا ثبت و شناسایی آنها را تسریع نماید (اعتمادی و همکاران، ۱۳۹۱).

¹-Enoron

2- Nam

3 -Agency theory

4- cost-benefit

5- Eshleman& Guo

6- Watts & Zimmerman

مروری بر پژوهش های پیشین

پژوهش های خارجی

اشلمن و گو (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان "حق الزحمه های غیر عادی حسابرسی و کیفیت حسابرسی، جهت بررسی" ارتباط بین حق الزحمه های غیر عادی حسابرسی و کیفیت کار حسابرسان در خصوص استقلال حسابرسان ۴۴۷۶ سال - شرکت در آمریکا بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۱ بررسی و نشان دادند که یک رابطه مثبت بین حق الزحمه خدمات حسابرسی غیر عادی و کیفیت حسابرسی وجود دارد، بدین معنی که حق الزحمه های غیر عادی حسابرسی نشانه تلاش بیشتر حسابرسان می باشد.

اینام و همکاران^۷ (۲۰۱۲) پژوهشی با عنوان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود در تونس، انجام دادند که به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی (اندازه حسابرسان، تخصص صنعت حسابرسان و دوره تصدی حسابرسان) و مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی پرداختند. نتایج پژوهش آن ها نشان می دهد که حسابرسان متخصص صنعت و حسابرسان ۴ موسسه بزرگ حسابرسی با سطوح پایین تر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی مرتبط هستند. هم چنین بین حسابرسان ۴ موسسه بزرگ حسابرسی و میزان مدیریت واقعی سود رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. به علاوه آن ها دریافتند افزایش دوره تصدی حسابرسان با مدیریت واقعی سود و مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی بیشتر، ارتباطی ندارد.

لونتیس و دیمیتروپولوس (۲۰۱۰) قیمت گذاری خدمات حسابرسی، کیفیت سود و استقلال هیات مدیره را برای ۹۷ شرکت، بین سال های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۴ را بررسی کردند. نتایج این تحقیق نشان می دهد که رابطه مثبت بین استقلال حسابرسی و قیمت گذاری خدمات حسابرسی وجود دارد. هم چنین رابطه مثبت بین قیمت گذاری و مدیریت سود وجود دارد که این نتیجه برای شرکت های با اندازه کوچک می باشد.

پژوهش های داخلی

حضرتی و پهلوان (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان تاثیر سطوح مدیریت سود بر هزینه حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس توراق بهادار تهران به بررسی ۵۷ شرکت بین سال های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۸ پرداختند. نتایج آنها نشان داد شرکت های با مدیریت سود بالا حق الزحمه های بیشتری پرداخته و شرکت های با سود بیشتر نیز حق الزحمه بیشتری پرداخت می کنند.

نمازی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. برای تعیین کیفیت حسابرسی از دو معیار اندازه حسابرسان و دوره تصدی حسابرسان و به منظور محاسبه مدیریت سود از مدل تعدیل شده جونز استفاده شد. نتایج حاصل از پژوهش مبین این است که بین مدیریت سود و اندازه حسابرسان، یک رابطه مثبت ولی غیر معنی دار و همچنین بین مدیریت سود و دوره تصدی حسابرسان رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد.

نوروش و همکاران (۱۳۸۴) به بررسی مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتیجه این پژوهش نشان می دهد که مدیران شرکت های بزرگ از اقلام تعهدی برای به حداقل رساندن مالیات شرکت ها استفاده می کنند. همچنین در صورت بزرگ بودن شرکت و زیاد بودن بدهی شرکت، تمایل مدیران به مدیریت سود بیشتر خواهد بود. یافته های این پژوهش مدیریت سود در شرکت های بورسی را تأیید می کند.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی: بین حق الزحمه غیر عادی حسابرسی و مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم وجود دارد.

فرضیه فرعی اول: بین اندازه موسسه حسابرسی با مدیریت سود رابطه وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم: حق الزحمه غیر عادی بیشتری در: شرکت های با شاخص رشد بیشتر وجود دارد.

فرضیه فرعی سوم: حق الزحمه غیر عادی حسابرسی بیشتری در شرکت های با رشد بیشتر پرداخت می شود.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ منطق اجرا از نوع پژوهش های قیاسی و از نظر هدف، تحلیلی است که در آن رابطه علت و معلولی متغیرها بررسی می شود و در گروه پژوهش های تجربی و در گروه فرعی همبستگی که در آن وجود رابطه بین دو یا چند متغیر را مشخص می نماید قرار می گیرد؛ هم چنین از نظر فرایند اجرا، کمی و از نظر زمان اجرای پژوهش، طولی گذشته نگر می باشد. از نظر نتایج پژوهش نیز نتایج آن کاربردی می باشد (طیبی و همکاران، ۱۳۹۳).

روش گردآوری داده ها

برای گردآوری اطلاعات مبانی نظری تحقیق، از روش کتابخانه ای استفاده شده است. داده های مورد نیاز آزمون فرضیه ی تحقیق، از سایت اینترنتی مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی سازمان بورس اوراق بهادار 58 استخراج شده است. سپس، به منظور انجام محاسبات و فرآوری داده ها و اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق و هم چنین تجزیه و تحلیل استفاده شده است. قلمرو موضوعی پژوهش، حق الزحمه غیر عادی حسابرسی، کیفیت حسابرسی و مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است.

دوره زمانی پژوهش حاضر یک دوره ۷ ساله، از ابتدای سال ۱۳۸۶ تا پایان سال ۱۳۹۲، در نظر گرفته شده است. جامعه آماری این پژوهش در برگیرنده کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. که با توجه به ملاک های زیر با روش حذف سامانمند شرکت ها انتخاب شدند بلکه دلایل انتخاب این جامعه به شرح زیر است:

- ۱) اطلاعات مالی شرکت برای دوره زمانی تحقیق موجود باشد.
 - ۲) به منظور افزایش توان همسنجی و همسان سازی شرایط شرکت های انتخابی، سال مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
 - ۳) به دلیل این که ماهیت و عملیات شرکت های مالی (شرکت های سرمایه گذاری و واسطه گری مالی و...) با سایر شرکت ها متفاوت است، این شرکت ها از نمونه حذف شده اند شرکت سرمایه گذاری یا واسطه گری مالی و بیمه نباشد.
 - ۴) در دوره مورد بررسی تغییر دوره مالی نداشته باشند.
 - ۵) شرکت های مزبور قبل از سال ۸۶ مورد پذیرش قرار گرفته باشند؛
 - ۶) برای حداقل شش ماه از سال بازده ماهانه داشته باشند و نماد آن ها باز باشد.
- دوره زمانی:** با توجه به لازم الاجرا شدن نخستین مجموعه استانداردهای حسابداری از ابتدای سال ۱۳۸۰ و به منظور کاستن از آثار مربوط به نبود کیفیت در اطلاعات مالی مورد استفاده و آثار ناشی از تفاوت در رویه های حسابداری، اندازه گیری و شناخت رویدادهای مالی، دوره زمانی پژوهش حاضر یک دوره هفت ساله، از سال ۱۳۸۶ تا پایان سال ۱۳۹۲ در نظر گرفته شده است.

تبیین و اندازه گیری متغیرهای پژوهش

مدیریت سود

بررسی ادبیات مبتنی بر مدیریت سود بیانگر این است که تعداد زیادی از پژوهشگران این حوزه از اقلام تعهدی اختیاری به عنوان شاخص مدیریت سود استفاده نموده اند (اسکات، ۲۰۰۹). در این پژوهش برای برآورد اقلام تعهدی اختیاری (DA)، از نسخه تعدیل شده مدل جونز به شرح زیر که تعدیل آن توسط کوتاری^۸ و همکاران (۲۰۰۵) انجام گرفته، استفاده می شود. آن ها به این نتیجه رسیدند که مدل جونز برای واحدهای دارای عملکرد خوب یا ضعیف مناسب نیست و بیان می کنند که کارایی شرکت بر تخمین اقلام تعهدی اختیاری اثر گذار است و به این نتیجه رسیدند که مدل جونز برای واحدهای دارای عملکرد خوب یا ضعیف مناسب نیست آن ها الگوی جونز را با اضافه کردن، نرخ بازده دارایی (ROA)، به عنوان کنترلی برای اثر غیر خطی کارایی شرکت بر اقلام تعهدی تعدیل کردند و چون نرخ بازده دارایی اثر اقلام تعهدی اختیاری را بهتر نشان می دهد آثار مدیریت سود را زودتر نشان می دهد در این پژوهش برای اندازه گیری مدیریت سود بکار گرفته می شود.

(۱)

$$TACC_{it}/TA_{it-1} = \beta_1(1/TA_{it-1}) + \beta_2([\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}]/TA_{it-1}) + \beta_3(PPE_{it}/TA_{it-1}) + \beta_4(ROA_{it}/TA_{it-1}) + \varepsilon_{it}$$

TA_{it-1} کل دارایی های شرکت i در سال $t-1$

ΔREV_{it} تغییر در درآمد فروش شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$

ΔREC_{it} تغییر در حساب های دریافتی شرکت i در سال t نسبت به سال $t-1$

PPE_{it} ارزش ناخالص دارایی های ثابت (اموال، ماشین آلات و تجهیزات ناخالص) در سال t برای شرکت i

ROA_{it} بازده دارایی ها، به عنوان یک متغیر کنترلی به مدل افزوده شده است

ε_{it} پسماند رگرسیون که فرض می شود بطور مقطعی ناهمبسته و به صورت نرمال با میانگین صفر توزیع شده است.

(۲)

$$NDA_{it} = \beta_1(1/TA_{it-1}) + \beta_2([\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}]/TA_{it-1}) + \beta_3(PPE_{it}/TA_{it-1}) + \beta_4(ROA_{it}/TA_{it-1})$$

در مرحله آخر، اقلام تعهدی اختیاری^۹ (DA) به شرح زیر محاسبه می شوند.

(۳)

$$DA_{it} = TACC_{it}/TA_{it-1} - NDA_{it}$$

حق الزحمه غیر عادی حسابرسی

لارکر و ریچاردسون^{۱۰} (۲۰۰۴) حق الزحمه حسابرسی را به دو بخش عادی و غیرعادی تقسیم نمودند. در این پژوهش برای محاسبه حق الزحمه غیر عادی (ABAFEE)، ابتدا از یادداشت های توضیحی صورت های مالی، میزان حق الزحمه پرداختی یا واقعی (AAFEE) به شرکت های حسابرسی را بدست آورده و از میزان حق الزحمه عادی یا استاندارد (AFEE) طبق معادله (۴) کسر می شود. حق الزحمه عادی (AFEE) نیز طبق معادله (۵) بدست می آید. عواملی که بر حق الزحمه تاثیر دارند و در محاسبه حق الزحمه عادی محاسبه می شوند، شامل: الف) اندازه شرکت که متغیر جمع دارایی و اندازه شرکت را برای آن بکار می برند. ب) ریسک، برای کنترل آن نسبت جمع حساب های دریافتی، رشد، نسبت بازده، کسب و کار، خدمات غیر حسابرسی بکار می برند. ج) پیچیدگی حسابرسی که تعداد قسمت های شرکت را لحاظ می کنند (کراب و همکاران، ۲۰۱۴).

$$ABAFEE = AAFEE - AFEE$$

(۴)

(۵)

$$\begin{aligned} \text{Log}(AFEE) = & \beta_0 + \beta_1 * \text{Log}(\text{ASSETS}) + \beta_2 * (\text{INVERC}) + \beta_3 * (\text{GROWTH}) + \beta_4 * (\text{ROA}) + \\ & \beta_5 * (\text{SEG}) + \beta_6 * (\text{AUDITOP}) + \beta_7 * (\text{INITIAL}) + \beta_8 * (\text{Big}) + \\ & \beta_9 * (\text{NAS}) \end{aligned}$$

9- Discretionary Accruals

10- Larcker & Richardson

Log (AFEE) = لگاریتم طبیعی حق الزحمه حسابرسی پرداختی برای حسابرسی صورت های مالی؛
 Log (ASSETS) = لگاریتم طبیعی جمع دارایی های شرکت در پایان سال مالی؛ که شاخصی برای اندازه شرکت می باشد. (رجبی خشویی، ۱۳۸۷)
 INVREC = نسبت جمع حساب های دریافتنی و موجودی کالا به جمع دارایی های ابتدای دوره (ریسک حسابرسی)
 GROWTH = رشد شرکت، تغییر در درآمدهای فروش سال جاری نسبت به سال قبل؛
 ROA = بازدهی دارایی ها (نسبت سود خالص به میانگین جمع دارایی های شرکت)؛
 SEG = تعداد بخش های کسب و کار، هرچه که تعداد بخش های کسب و کار شرکت زیادتر باشد میزان پیچیدگی بیشتری دارد. اگر تعداد بخش های کسب و کار بیشتر از یک بخش باشد ۱ و در غیر این صورت صفر محاسبه می گردد.
 AUDITOP = گزارش حسابرسی، در بررسی این متغیر اگر اظهار نظر حسابرسان مقبول باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر اختصاص داده می شود. چنان چه، اظهار نظر حسابرسان مقبول باشد متغیر ۱، در غیر این صورت، متغیر صفر تلقی می گردد.
 INITIAL = حسابرسی نخستین، در بررسی این متغیر اگر حسابرسان برای بار نخست به عنوان حسابرسان انتخاب شده باشد، عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر اختصاص داده می شود؛
 NAS = خدمات غیر حسابرسی، خدماتی که حسابرسان مستقل علاوه بر حسابرسی ارائه می کنند. مانند مشاوره اگر در صورت های مالی حق الزحمه غیر حسابرسی گزارش شده باشد یک، در غیر این صورت صفر محاسبه می شود.

متغیرهای کنترلی

متغیر اندازه موسسه حسابرسی (BIG) دلیل نیروهای باتجربه تر و آموزش های بیشتر در موسسات حسابرسی بزرگ، حق الزحمه بالاتری دریافت می کنند. در بررسی این متغیر اگر شرکت توسط سازمان حسابرسی، حسابرسی شده باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر اختصاص داده می شود؛
 دو متغیر نسبت بازده دارایی ها (ROA) که از نسبت سود خالص به میانگین جمع دارایی های شرکت و رشد شرکت (GROWTH)، تغییر در درآمدهای فروش سال جاری نسبت به سال قبل؛ محاسبه میشوند که برای ایزوله کردن تاثیر بالقوه رشد شرکت و سودآوری شرکت بر حق الزحمه غیرعادی حسابرسی مورد استفاده قرار گرفته اند.
 متغیر زیان (LOSS) برای کنترل تاثیر بالقوه رفتارهای مدیریت سود بین زیان و سود شرکت است. چنانچه شرکت زیان ده بوده عدد یک و در غیر این صورت صفر لحاظ می شود.
 متغیر اهرم مالی (LEV)، برای ارائه تصویری از تاثیر ساختار مالی شرکت بر حق الزحمه غیرعادی حسابرسی مورد استفاده قرار گرفته است و حاصل تقسیم کل بدهی بر کل دارایی است. شرکت های با اهرم مالی بالاتر تمایل و انگیزه بیشتری برای افزایش سود گزارش شده خود دارند به علت آنکه تعهدات بدهی و قراردادهای بدهی زیاد خود را کمتر در معرض نمایش بگذارند (واتس و زیمرمن^{۱۱}، ۱۹۸۶).

روش و ابزار تجزیه تحلیل داده ها

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده های گردآوری شده علاوه بر آمار توصیفی (میانگین، میانه، حداقل، حداکثر، انحراف معیار، ضریب چولگی و ضریب کشیدگی) از آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش و آزمون مانابی جهت چگونگی ساکن پذیری متغیرها قبل از بررسی فرضیات استفاده شد.
 از آزمون های F-لیمر و هاسمن، جهت انتخاب مدل تصادفی یا ثابت با توجه به تابلویی داده ها، رگرسیون چندگانه استفاده می گردد. آزمون دوربین واتسون برای استقلال باقی مانده ها استفاده شده است.

یکی از فرض های زیر بنایی اکثر آزمون های پارامتری مانند آزمون رگرسیون خطی تبعیت مشاهدات از توزیع نرمال می باشد. برای بررسی این فرض روشهای نمودار و مبتنی بر آزمون زیادی وجود دارد که از جمله مرسوم ترین و پرکاربردترین آنها، آزمون کلموگروف - اسمیرنوف^{۱۲} است. فرضیه های این آزمون به صورت زیر می باشد:

ضریب تعیین معیاری است که قوت رابطه میان متغیر مستقل و متغیر وابسته را تشریح می کند. مقدار این ضرایب در واقع مشخص کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیر مستقل توضیح داده می شود. مقدار R^2 از رابطه زیر تعیین می شود (کیانیان، ۱۳۷۰)

$$R^2 = 1 - \frac{\sum (y_i - \hat{y}_i)^2}{\sum (y_i - \bar{y}_i)^2} = 1 - \frac{SSE}{SST} \quad (۶)$$

که در آن:

برای بررسی معنادار بودن رگرسیون آزمون آماره F مورد استفاده قرار می گیرد. در یک مدل رگرسیون چندگانه چنانچه رابطه ای بین متغیر وابسته و متغیر مستقل وجود نداشته باشد، تمام ضرایب متغیرهای مستقل صفر می شود. بدین ترتیب می توانیم معنادار بودن رگرسیون را آزمون نماییم.

نتایج آماری

جدول شماره (۱)، بیان کننده آمار توصیفی روند تغییرات مربوط به متغیرها برای دوره زمانی در نظر گرفته شده این تحقیق یعنی سال ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۲ می باشد، البته متغیرهای اسمی بطور جداگانه و در جدول (۲) ارایه شده اند.

جدول شماره-۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	مدیریت سود	حق الزحمه غیر عادی حسابرس	کیفیت حسابرسی	نسبت بازده دارایی ها	رشد	اهرم مالی
نماد	DA	ABAFEE	NDA	ROA	GROWTH	LEV
تعداد مشاهدات	۴۰۶	۴۰۶	۴۰۶	۴۰۶	۴۰۶	۴۰۶
میانگین	۰/۱۰۵	۰/۰۰۰	۰/۹۲	۰/۰۷۵	۰/۱۲۱	۰/۳۲
میانه	۰/۰۴۸	۰/۰۵	۰/۹۷	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۳۰
حداقل	۰/۰۰۳	-۲/۳۹	-۰/۰۸۸	-۲/۶۴	-۰/۸۹	۰/۰۱۲
حداکثر	۱/۳۰	۱/۸۵	۰/۷۹	۳/۳۹	۴/۲۳	۰/۹۹
انحراف معیار	۰/۱۱۱	۰/۵۱	۰/۱۷	۰/۵۸	۰/۵۰	۰/۲۳
ضریب چولگی	۰/۱۸	۰/۳۴	-۰/۲۱	۰/۱۲	۰/۵۱	۰/۸۷
ضریب کشیدگی	۰/۰۶	۱/۰۹	۱/۲۲	۱/۳۰	۱/۸۹	۰/۳۸

¹²- Kolmogorov-Smirnov Test

جدول شماره- ۲- آمار توصیفی برای متغیرهای اسمی

متغیر	نماد	مد		فراوانی
		۰	۱	
اندازه حسابرس	SIZE	۳۶۳	۴۳	۴۰۶
سود خالص قبل از مالیات	LOSS	۴۷	۳۵۹	۴۰۶

ویژگی های توصیفی آماری مربوط به بازه مذکور شامل: چولگی، کشیدگی، میانگین، تعداد مشاهدات و غیره برای هر متغیر در این سری زمانی می باشد. حداقل نشان دهنده کمترین مقدار داده مربوط به متغیر مورد نظر بوده و حداکثر نشان دهنده بیشترین مقدار داده مربوط به متغیر مورد نظر می باشد. مقدار میانگین، متوسط داده ها را نشان می دهد چولگی و کشیدگی شاخص تقارن داده ها و نشان دهنده وضعیت آن ها نسبت به توزیع نرمال یا زنگوله ای شکل را نشان می دهد. یکی از مهم ترین شاخص های شکل توزیع، چولگی می باشد. چولگی شاخص تقارن داده ها است و عدم تقارن توزیع را نسبت به شاخصی معین (معمولا نسبت به میانگین) نشان می دهد. مهم ترین شاخص چولگی، ضریب چولگی (گشتاوری) است.

جدول ۱- آمار توصیفی دامنه یا حدود چولگی را از ۲۱- برای متغیر کیفیت حسابرسی به ۸۷/ برای متغیر اهرم مالی نشان می دهد. حدود کشیدگی را از ۰۶/ برای متغیر مدیریت سود به ۸۹/۱ برای متغیر رشد نشان می دهد. کمترین مقدار چولگی و کشیدگی (نزدیک به صفر) که حاکی از یک توزیع نرمال است برای متغیر مدیریت سود مشاهده می شود در حالیکه بیشترین مقدار چولگی و کشیدگی که حاکی از یک توزیع غیر نرمال است برای متغیر رشد مشاهده می شود.

نتایج آزمون کلموگروف- اسمیرنوف

جدول ۳- آزمون نرمال بودن متغیرها (کلموگروف-اسمیرنوف)

نام متغیر	مدیریت سود	حق الزحمه غیر عادی حسابرس	نسبت بازده دارایی ها	رشد	اهرم مالی	اندازه حسابرس	سود خالص قبل از مالیات
سطح معناداری	۰.۰۷۴	۰.۰۶۳	۰.۰۸۱	۰.۰۵۹	۰.۰۷۶	۰.۰۸۳	۰.۰۶۶
کولموگروف - آماره مقدار اسمیرنوف	۰.۶۲۹	۰.۵۵۳	۰.۳۵۲	۰.۲۴۳	۰.۳۴۸	۰.۲۵۸	۰.۱۹۳

همانطور که در جدول فوق می توان مشاهده کرد سطح معناداری آماره KS در تمام سال های تحقیق بیشتر از ۵٪ می باشد و این بدان معناست که فرض صفر این آزمون (مبتنی بر نرمال بودن توزیع متغیرها) در سطح اطمینان ۹۵٪ تایید می شود از این رو می توان نتیجه گرفت که در خط رگرسیون نیز دارای توزیع نرمالی هستند و داده ها دارای توزیع نرمال هستند.

جدول ۴- نتایج آزمون های F- لیمر و هاسمن

میزان آزمون F- لیمر	نتیجه آزمون F- لیمر	نوع تحلیل	میزان آزمون هاسمن	نتیجه آزمون هاسمن	مدل انتخابی
۲/۵۳	$P < 0/05$	استفاده از روش داده های تابلویی	۵/۴۳	$P < 0/05$	ثابت

نتایج آماره F لیمر را ۲/۵۳ نشان داده و مقدار معناداری آماره F کوچکتر از ۰/۰۵ است که برتری استفاده از روش داده های تابلویی در برابر روش داده های ادغام شده را نشان می دهد. نتیجه حاصل از آزمون هاسمن آن ۵/۴۳ و مقدار معناداری آماره کای مربع آن کوچکتر از ۰/۰۵ است که نشان دهنده مرجح بودن استفاده از روش داده های تابلویی اثرات ثابت است.

نتایج حاصل از آزمون فرضیات

برای بررسی پژوهش از مدل زیر استفاده می شود:

فرضیه: بین حق الزحمه غیرعادی حسابرسی و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم وجود دارد.

$$DA_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 ABAFEE_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 ROA_{it} + \alpha_4 GROWTH_{it} + \alpha_5 LOSS_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \varepsilon_{it} \quad (7)$$

جدول ۴-۱۴- نتایج تجزیه و تحلیل داده ها جهت آزمون فرضیه

$DA_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 ABAFEE_{it} + \alpha_2 BIG_{it} + \alpha_3 ROA_{it} + \alpha_4 GROWTH_{it} + \alpha_5 LOSS_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	شاخص آماری	نماد متغیر	برآورد ضریب	خطای استاندارد	آماره t
مقدار ثابت	C	۱/۰۲۵	۱/۷۷	۲/۸۴	۰/۰۰۷
حق الزحمه غیر عادی حسابر	ABAFEE	۰/۱۲	۰/۰۰	۲/۴۴	۰/۰۴۸
اندازه حسابر	BIG	۱/۰۲	۰/۲۲	۲/۲۱	۰/۰۱۶
نسبت بازده دارایی ها	ROA	۲/۱۴	۰/۴۳	۳/۰۲	۰/۰۲۸
رشد	GROWTH	۱/۰۶	۰/۴۷	۲/۶۶	۰/۰۰۸
سود خالص قبل از مالیات	LOSS	-۰/۰۶	۱/۵۱	-۲/۷۰	۰/۰۳۳

اهرم مالی	LEV	۲/۱۴	۲/۶۱	۲/۶۲	۰/۰۵۵
عرض از مبدأ	α	۲/۰۱	۱/۹۹	۴/۰۱	۰/۰۴۷
D.W	۱/۸۱۳۱۴۶				
آماره F (احتمال): ۳۸/۶۲ (۰/۰۰۱) ضریب تعیین (R^2): ۰/۷۱ ضریب تعیین تعدیل شده ($Adjusted R^2$): ۰/۵۳۰					

با توجه به نتایج حاصل از آزمون مدل رگرسیون به شرح جدول فوق، مشاهده می شود که مقدار سطح معناداری مربوط به آماره F فیشر، که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون است، برابر ۰/۰۰۱ بوده (کمتر از ۵ درصد) و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می باشد.

با توجه به نتایج حاصل از آزمون مدل رگرسیون به شرح جدول فوق، مشاهده می شود که مقدار سطح معناداری مربوط به آماره F فیشر، که بیانگر معنی دار بودن کل رگرسیون است، برابر ۰/۰۰۱ بوده (کمتر از ۵ درصد) و حاکی از آن است که مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می باشد. ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۵۳ بوده و بیانگر این مطلب است که تقریباً ۵۳٪ از تغییرات متغیر وابسته با متغیرهای مستقل مدل قابل تبیین است. و همچنین آماره دوربین واتسون ۱/۸۱ می باشد، که این مقدار بین ۱/۵۰ تا ۲/۵۰۰ است، که نشان دهنده عدم خود همبستگی بین متغیرها می باشد.

مقدار احتمال متغیر حق الزحمه غیر عادی حسابرسی برابر با ۰/۰۴۸ است که این مقدار از سطح خطای ۵ درصد کمتر بوده و حکایت از آن دارد که این متغیر با متغیر وابسته که همان مدیریت سود است رابطه معناداری دارد. با توجه به علامت ضریب متغیر و مقدار آماره t مذکور (۲/۴۴) نیز چنین می توان استدلال نمود که این متغیر با مدیریت سود رابطه مثبت (مستقیم) دارد.

مقدار احتمال متغیر اندازه حسابرسی برابر با ۰/۰۲۶ است که این مقدار از سطح خطای ۵ درصد کمتر بوده و حکایت از آن دارد که بین این متغیر با متغیر وابسته که همان مدیریت سود است با توجه به مقدار آماره t که برابر ۳/۰۲ می باشد رابطه مثبت و معنی دار مشاهده می شود.

مقدار احتمال متغیر نسبت بازده دارایی ها برابر با ۰/۰۰۷ است که این مقدار از سطح خطای ۵ درصد پایین تر بوده و حکایت از آن دارد که این متغیر با متغیر وابسته (مدیریت سود) از لحاظ آماری رابطه معناداری دارد. با توجه به علامت ضریب متغیر مذکور و مقدار آماره t که برابر با ۲/۶۶ نیز چنین می توان استدلال نمود که این متغیر با سطح مدیریت سود رابطه مثبت دارد. به گونه ای که با افزایش واحدی در متغیر نسبت بازده دارایی ها و با ثابت بودن سایر شرایط، مدیریت سود به میزان ۲/۰۶ واحد افزایش می یابد. همان طور که از لحاظ نظری انتظار می رفت بین متغیر نسبت بازده دارایی ها و مدیریت سود رابطه معنادار وجود داشته باشد، این رابطه از لحاظ تجربی نیز تایید می شود.

مقدار احتمال متغیر رشد برابر با ۰/۰۳۳ است که این مقدار از سطح خطای ۵ درصد کمتر بوده و حکایت از آن دارد که این متغیر با متغیر وابسته که همان مدیریت سود در شرکت هاست ارتباط مثبت و معنا دار (در سطح اطمینان ۹۵٪) مشاهده می شود. با توجه به علامت ضریب متغیر مذکور و مقدار آماره t که برابر با ۲/۷۰ نیز چنین می توان استدلال نمود که این متغیر با مدیریت سود رابطه مثبت دارد.

مقدار احتمال متغیر سود خالص قبل از مالیات برابر با ۰/۰۵۵ است که این مقدار از سطح خطای ۵ درصد پایین تر بوده و حکایت از آن دارد که این متغیر با متغیر وابسته (مدیریت سود) از لحاظ آماری رابطه معناداری دارد. با توجه به علامت ضریب متغیر مذکور و مقدار آماره t (۲/۶۲-) نیز چنین می توان استدلال نمود که این متغیر با مدیریت سود در شرکت ها رابطه منفی دارد. همان طور که از لحاظ نظری انتظار می رفت بین متغیر سود خالص قبل از مالیات و مدیریت سود رابطه معنادار و معکوس وجود داشته باشد، این رابطه از لحاظ تجربی نیز تایید می شود.

مقدار احتمال متغیر اهرم مالی برابر با ۰/۰۲۷ است که این مقدار از سطح خطای ۵ درصد کمتر بوده و حکایت از آن دارد که بین این متغیر با متغیر وابسته که همان مدیریت سود است با توجه به مقدار آماره t که برابر ۲/۳۷ می باشد رابطه مستقیم و معنی دار مشاهده می شود رابطه ی داده ها :

$$(۸) \\ DA = 1.02545 + 1.02743 * ABAFEE + 0.12420 * SIZE + 2.14927 * ROA + 1.06370 * GROWTH - \\ 0.06240 * LOSS + 2.141203 * LEV + 2.010768 * \alpha]$$

نتایج فرضیات

فرضیه اصلی: بین حق الزحمه غیرعادی حسابرسی و مدیریت سود (اقدام تعهدی اختیاری) رابطه مستقیم وجود دارد.

نتایج پژوهش بیانگر آن است که رابطه ای مستقیم بین حق الزحمه غیر عادی حسابرسی و مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد. که نتایج پژوهش با نتایج لونتیس و دیمیتروپولوس (۲۰۱۰) در یونان و نتایج حضرتی و پهلوان (۹۱) که به رابطه مثبت بین حق الزحمه و مدیریت سود رسیدند هم راستا می باشد.

حسابرسانی که حق الزحمه غیر عادی بیشتری دریافت می کنند طبق دیدگاه پیوند اقتصادی وابستگی بیشتری به مدیران پیدا می کنند و برای حفظ کار خود اجازه بکارگیری روشهای مختلف حسابداری را می دهند و در این بین اقدام تعهدی اختیاری بیشتر در اختیار مدیر بوده، اقدام تعهدی اختیاری می توانند فرصت طلبانه توسط مدیر به منظور پنهان کردن عملکرد ضعیف شرکت مورد استفاده قرار گیرند که با پرداخت بیشتر حق الزحمه های غیر عادی، مدیر نیز با افزایش مدیریت سود اقدام تعهدی اختیاری بیشتری را بکار می گیرد.

فرضیه فرعی اول: بین اندازه موسسه حسابرسی با مدیریت سود رابطه وجود دارد.

نتایج آن نشان می دهد که بین اندازه موسسه حسابرسی و مدیریت سود رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و نشان از تایید فرضیه است که با نتایج حضرتی و پهلوان (۱۳۹۱) و نوروش و همکاران (۱۳۸۴) در یک راستا می باشد.

فرضیه فرعی دوم: حق الزحمه غیر عادی بیشتری در: شرکت های با شاخص رشد بیشتر وجود دارد.

نتایج پژوهش نشان از تایید آن می باشد و هرچه دارایی شرکت بیشتر باشد آن شرکت تمایل به پرداخت بیشتر حق الزحمه غیرعادی دارد که با نتایج حضرتی و پهلوان نیز در راستا می باشد.

فرضیه فرعی سوم: حق الزحمه غیر عادی حسابرسی بیشتری در شرکت های با رشد بیشتر پرداخت می شود. نتایج نشان از تایید این فرضیه می باشد.

محدودیت های پژوهش

- ۱- در این تحقیق، برای سنجش مدیریت سود از اقدام تعهدی اختیاری استفاده شده است ممکن است استفاده از دیگر معیارها، نتایج متفاوتی به دنبال داشته باشد.
- ۲- نبود یک پایگاه اطلاعاتی منظم و سازمان یافته جهت دستیابی به اطلاعات شرکت ها که باعث می شود داده های مورد استفاده در تحقیق مورد شک و تردید قرار گیرد.

ارائه پیشنهاد

پیشنهادهای کاربردی

- ۱- سرمایه گذاران و تحلیل گران مالی که به دنبال حداکثر رساندن ثروت خود هستند، با بررسی میزان حق الزحمه های حسابرسی و شناخت از مقدار حق الزحمه ی مناسب اثرات آن را در احتمال دستکاری و مدیریت سود ارزیابی و تصمیمات مناسب تری را اخذ نمایند.
- ۲- نهادهای استانداردگذار باید در تدوین استانداردهایی برای میزان حق الزحمه اهتمام نمایند و به این موضوع نیز توجه داشته باشند، که یکی از عواملی که مدیریت سود را ایجاد می کند، میزان حق الزحمه حسابرسی است. در صورتی که هدف نهادهای سیاست گذار تلاش در راستای تدوین استانداردهای خاص باشد، باید به گونه ای استانداردگذاری شود که میزان حق الزحمه با توجه به نوع هر صنعت و میزان ساعات کاری از یک سقف معین تجاوز نکند.
- ۳- با توجه به تأثیر معنادار و مثبت حق الزحمه غیر عادی بر افزایش مدیریت سود، به سرمایه گذاران و تحلیل گران بازار سرمایه نهادی پیشنهاد می شود به ارقام حق الزحمه توجه نموده و جانب احتیاط را رعایت نمایند: چرا که در این شرکت ها احتمال بیشتری بر جابجا نمودن ارقام صورت های مالی، وجود دارد.

منابع و مراجع

- [۱] اعتمادی، حسین. مومنی، منصور و حسن، فرج زاده دهکردی. (۱۳۹۱). مدیریت سود، چگونه کیفیت سود شرکت ها را تحت تاثیر قرار می دهد؟ مجله پژوهش های حسابداری مالی سال چهارم، ۱۲: ۱۰۱-۱۲۲
- [۲] انصاری، عبدالمهدی. خورشیدی، علیرضا و علی، شیرزاد. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و واقعی سودبر نقدشوندگی سهام و ارزش شرکت. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. شماره ۱۱: ۴۱-۵۳
- [۳] تنانی، محسن و محمد رضا، نیکبخت. (۱۳۸۹). آزمون عوامل موثر بر حق الزحمه حسابرسی صورت های مالی. پژوهش های حسابداری مالی. ۲ (۴): ۱۱۱ - ۱۳۲.
- [۴] داروغه حضرتی، فاطمه و زهرا، پهلوان. (۱۳۹۱). تاثیر سطوح مدیریت سود بر هزینه حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه حسابداری مدیریت ۵۵: ۶۷-۵۵
- [۵] رحیمیان، نظام الدین؛ ابراهیمی میمند، مهدی. (۱۳۹۲). رابطه بین کیفیت افشا و محافظه کاری در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش های تجربی حسابداری شماره ۸ - از ۱ تا ۲۰.
- [۶] طالبی نیا، قدرت ا... شیر، احمد رضا و مریم، ضرابی. (۱۳۹۲). بررسی تاثیر مدیریت سود و کیفیت حسابرسی بر سرمایه گذار ی بیش از حد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابرسی، ۵۳: ۱۳۷ -
- [۷] طبیبی، سیدجمال الدین. ملکی، محمدرضا و بهرام دلگشایی. (۱۳۹۳). توین پایان نامه، رساله طرح پژوهشی و مقاله علمی. انتشارات فردوس چاپ پنجم.
- [۸] کیانیان، محمدامین. (۱۳۷۰). الگوهای اقتصاد سنجی و پیش بینی های اقتصادی. رابرت پیندیک، دانیل روبینفیلد؛ ناشر: تهران : سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها.
- [۹] مرادزاده فرد، مهدی؛ عدیلی، مجتبی و سید جواد ابراهیمیان (۱۳۹۱). کیفیت حسابرسی، کیفیت سود و هزینه حقوق صاحبان سهام. پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی شماره ۱۴ - از ۹۱ تا ۱۱۰
- [۱۰] نمازی، م. انور، بایزیدی و س، جبارزاده کنگرلویی. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۹
- [۱۱] نوروش، ایرج. نیکبخت، محمدرضا و سحر، سپاسی. (۱۳۸۴). بررسی مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه شیراز ۲: ۱۶۵-۱۷۷
- [۱۲] رحیمیان، نظام الدین؛ آخوندزاده، میثم؛ حبشی، علی. (۱۳۹۲). بررسی تاثیر مدیریت سود بر رابطه جریان های نقدی آزاد و ارزش سهامداران در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه دانش حسابرسی سال سیزدهم شماره ۵۲: ۱-۲۱
- [۱۳] ولی پور، هاشم؛ طالب نیا، قدرت ا... و سید علی جوانمرد (۱۳۹۲). بررسی تاثیر مدیریت سود بر کیفیت سود شرکت های دارای بحران مالی. مجله دانش حسابداری. شماره ۱۳: ۷۵ تا ۱۰۳
- [14] Eshleman JD, Guo Peng. (2013). Abnormal Audit Fees and Audit Quality: The Importance of Considering Managerial Incentives in Tests of Earnings Management-A Journal of Practice & Theory, Vol. 33, No. pp. 117-138.
- [15] Inaam, Z.G. (2012). Audit Quality and Earnings Management in the Tunisian Context". International Journal of Accounting and Financial Reporting. ISSN 2162-3082 2012, Vol. 2, No. 2
- [16] Joshi, P. L. and H. AL-Bastaki (2000). "Determinants of Audit Fees: Evidence from the Companies Listed in Bahrain", International Journal of Auditing, Vol. 4, pp. 129-138.- 15 Kinney, W. R. and R. Libby. (2002).
- [17] Discussion of the relation between auditors' fees for nonaudit services and earnings management. Accounting Review 77:107-114
- [18] Kothari, S.P, Leone, A.J. and Wasley, C.E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. Journal of accounting and Economics, Vol. 39, No. 1, pp. 163-197.

- [19] Kraub, Patrk.pronobis, Paul.Zulch, Hennin .(2014). Abnormal audit fees and audit quality: initial evidence from the German audit market .Available in WWW.link.springer.com
- [20] Larcker, D. F. and S. A. Richardson.(2004). Fees Paid to Audit Firms, Accrual Choices, and Corporate Governance. Journal of Accounting Research 42 (3): 625-658.
- [21] Leventis S. and P. E. Dimitropoulos.(2010)."Audit Pricing, quality of earning and board independence: The Cose of the Athens stock exchange", International Journal of Cardiology 26, pp. 325-332
- [22] Nam, L. H. (2010). "Auditor Independence and Audit Quality: A New Zelandevidence", Working paper, Victoria University of Wellington, Available on www.ssrn.com.
- [23] Scott, William.(2009)."Financial Accounting Theory" , Printice Hall,PP.402-431.
- [24] Simunic, D. (1980). "The pricing of audit services: theory and evidence".Journal of Accounting Research, Vol. 18.No.1, pp. 161-190.
- [25] Watts Ross & Jerald Zimmerman .(1986). Positive Accounting Theory, Prentice Hall, PP . 2